

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 2 и член 22 став 2 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13 и 41/14) и член 7 алинеја 5 од Законот за стручно образование и обука („Службен весник на Република Македонија” број 71/06, 117/08, 148/09, 17/11, 24/13, 137/13 и 41/14), министерот за образование и наука донесе наставна програма по **алтернативни форми во туризмот** за **III година**, угостителско-туристичка струка, образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во средното стручно четиригодишно образование.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ ВО ТУРИЗМОТ

III година

УГОСТИТЕЛСКО-ТУРИСТИЧКА СТРУКА

Угостителски техничар за рурален туризам

Скопје, 2014 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ ВО ТУРИЗМОТ

1.2. Образовен профил, струка и времетраење на образованието

1.2.1. Образовен профил: угостителски техничар за рурален туризам

1.2.2 Струка: угостителско-туристичка

1.2.3. Времетраење на образованието: Четири години

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

2.1. Општа цел на наставата по наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** е учениците да стекнат знаења за различните видови и форми на алтернативен туризам.

2.2. Посебни цели:

По совладување на наставната програма по предметот **алтернативни форми во туризмот** како задолжителен наставен предмет, ученикот стекнува знаења и се оспособува:

- да ги дефинира алтернативните форми во туризмот;
- да ги препознава карактеристиките на алтернативниот туризам;
- да ги разликува видовите алтернативен туризам;
- да ги препознава и набројува главните обележја на руралниот туризам;
- да дава примери за меѓународни искуства поврзани со руралниот туризам;
- да дискутира за видовите здравствен туризам;
- да ги анализира туристичките вредности на бањите во Република Македонија;
- да ги идентификува и класификува принципите и компонентите на еко туризмот;
- да го опишува менаџментот на културниот туризам;
- да ги објаснува видовите спорт и спортски активности во функција на спортскиот туризам;
- да елаборира за потенцијалите на Република Македонија за развој на планинскиот туризам.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За совладување на содржините од наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** како задолжителен предмет, потребно е учениците да поседуваат претходни знаења од областа на основи на угостителството и туризмот, туристичка географија, економија на туризам, организација на услуги на сместување и послужување, културно-историско наследство и природни реткости на Република Македонија.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структура на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација помеѓу тематските целини и предмети
1. ПОИМ, ДЕФИНИРАЊЕ И ВИДОВИ АЛТЕРНАТИВЕН И РУРАЛЕН ТУРИЗАМ.	18	<i>Ученикот:</i> <ul style="list-style-type: none"> – да ги дефинира алтернативните форми во туризмот – да ги препознава карактеристиките на алтернативниот туризам – да ги разликува видовите алтернативен туризам – да ги препознава и набројува главните обележја на руралниот туризам – да го дискутира постанокот и развојот на руралниот туризам – да ги објаснува видовите рурален туризам – да ги објаснува факторите за постоење и развој на руралниот туризам – да дава примери за	<ul style="list-style-type: none"> – демонстрирање различни принципи и критериуми за одредување на алтернативните видови туризам – претставување на карактеристиките на алтернативниот туризам – давање приказ за видовите алтернативен туризам – анализирање на постанокот и развојот на руралниот туризам – презентирање на	<ul style="list-style-type: none"> – економија на туризам, – основи на угостителството и туризмот

		<p>меѓународни искуства поврзани со руралниот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги препознава потенцијалите за развој на руралниот туризам на Република Македонија 	<p>главните видови рурален туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – објаснување на факторите за постоење и развој на руралниот туризам – презентирање меѓународни искуства поврзани со руралниот туризам – презентирање на состојбата на руралниот туризам во Република Македонија 	
<p>2. ЗДРАВСТВЕНИОТ И ТЕРМАЛНИОТ (БАЊСКИ) ТУРИЗАМ КАКО АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ</p>	<p>18</p>	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира здравствениот туризам – да дискутира за видовите здравствен туризам – да ги набројува туристичките мотиви за учество во здравствениот туризам – да ги опишува дестинациите кои развиваат здравствен 	<ul style="list-style-type: none"> – презентирање на здравствениот туризам и неговите видови – приказ на дестинации кои развиваат здравствен туризам – презентирање на 	<ul style="list-style-type: none"> – туристичка географија, – природни реткости во Р. Македонија

		<p>туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира бањскиот туризам – да го објаснува развојот на бањскиот туризам во Европа – да проценува и да даде заклучок за бањскиот туризам во Република Македонија – да ги анализира туристичките вредности на бањите во Република Македонија 	<p>бањскиот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – опишување на развојот на бањскиот туризам во Европа – демонстрирање фотографии, интернет-страници и филмови поврзани со бањскиот туризам – презентирање на туристичките вредности на бањите во Република Македонија – организирање теренска настава 	
<p>3. ЕКОТУРИЗМОТ И КУЛТУРНИОТ ТУРИЗАМ КАКО АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ</p>	<p>18</p>	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира екотуризмот – да ги идентификува и класификува принципите и компонентите на екотуризмот – да ги препознава учесниците во екотуризмот 	<ul style="list-style-type: none"> – објаснување на дефинициите и историскиот развој на екотуризмот – опишување на принципите и компонентите на екотуризмот – презентирање на 	<ul style="list-style-type: none"> – туристичка географија, – природни реткости во РМ, – историја, – културно и историско наследство

		<ul style="list-style-type: none"> – да ги анализира потенцијалите на Република Македонија за развој на екотуризмот – да го дефинира културниот туризам – да ги објаснува примарните и секундарните елементи на културниот туризам – да го опишува менаџментот на културниот туризам 	<p>учесниците во екотуризмот</p> <ul style="list-style-type: none"> – приказ на културниот туризам – демонстрирање на фотографии, интернет-страници и филмови поврзани со културниот туризам 	<ul style="list-style-type: none"> – теренска настава во соработка со институции од областа на културата, национални паркови и др.
4. СПОРТСКИОТ И ПЛАНИНСКИОТ ТУРИЗАМ КАКО АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ	18	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги сфаќа дефинициите за спортскиот туризам – да ги објаснува видовите спорт и спортски активности во функција на спортскиот туризам – да проценува за значењето на факторите за развојот на спортскиот туризам – да го дефинира планинскиот туризам – да ги препознава планинарењето, планинарските патеки, домови и планинските ски- 	<ul style="list-style-type: none"> – презентирање на спортскиот туризам – приказ на видовите спорт и спортски активности – објаснување на факторите за развој на спортскиот туризам – опишување на планинскиот туризам 	<ul style="list-style-type: none"> – поврзаност со останатите наставни предмети со слични или сродни наставни содржини како организација на услуги на сместување и послужување – теренска настава и соработка со институции кои

		центри – да елаборира за потенцијалите на Република Македонија за развој на планинскиот туризам	– практични примери за планинарењето, планинските патеки, домови и планинските ски-центри	го планираат и реализираат спортот и планинарството, спортски и планинарски друштва
--	--	--	---	---

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно со целите на наставната програма по наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** како задолжителен предмет, наставникот користи општопознати педагошко-психолошки и дидактичко-методски методи и активни форми на работа, кои на ученикот му овозможуваат активно да учествува во наставата.

Во текот на наставата ќе се користат повеќе форми на работа: индивидуална работа, работа во парови, работа во групи. Наставникот ќе ги планира користењето на формите и методите при подготовката на наставниот час и истите ќе ги реализира преку конкретни активности за време на самиот час. Наставникот треба да ја усогласи примената на наставните форми и методи со материјално-техничките и просторните услови во училиштето, како и со возраста, предзнаењето и интересот на учениците.

Во текот на наставата наставникот треба да ги преземе следните активности: објаснува, демонстрира, дава инструкции, дискутира, поставува задачи, ги вреднува задачите, презентира, води забелешки, организира проекти, изведнува практична работа и активности со учениците, ги вреднува постигнувањата на учениците.

Во текот на наставата ученикот треба да ги преземе следните активности: слуша, набљудува, вежба, демонстрира, проверува, применува, истражува, учи во парови и во групи, учи самостојно, користи различни нагледни средства и извори на информации, посетува различни објекти на терен.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет *алтернативни форми во туризмот* како задолжителен предмет се реализира преку стручно-теоретска настава во кабинет-училница, соодветно опремена и преку теренска настава. Образовните активности се организирани во две полугодија, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часови кој е даден за одделни наставни целини во точката 4.1. и опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, вежби, повторување, утврдување на знаењето, правење проекти на дадени теми, организирање работилници и др. При реализацијата на наставата за овој предмет потребно е да се посетат некои соодветни организации или институции кои ги планираат и реализираат алтернативните форми во туризмот, преку теренска настава, настава во природа или наставни екскурзии. Сето ова е потребно за задоволување на ученичките интереси и потреби, оспособување на учениците за самостојно размислување и заклучување, како и за донесување сопствени решенија. Поради корелацијата на содржините од наставниот предмет со други наставни предмети, потребно е тимска работа на наставникот по предметот алтернативни форми во туризмот со наставници кои реализираат други наставни предмети.

4.4. Наставни средства и помагала

За остварување на целите на наставата потребно е да се обезбедат соодветни просторни и материјално-технички услови: кабинет, компјутер, Интернет, графоскоп, ТВ, слики, цртежи, проспекти, географски-тематски карти за Република Македонија, збирка на разни фактографски податоци за алтернативни форми во туризмот во Република Македонија и светот, стручни списанија и други наставни средства.

За успешно совладување на целите на наставниот предмет потребно е да се користи соодветна литература: учебници и учебни помагала, лексикони и енциклопедии, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, универзитетски учебници, стручни списанија и брошури, интернет-информации и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеењата, континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења, вежби или други форми како изготвување писмени извештаи, концепти и проекти, кои се користат по обработката на секоја наставна целина. Секој ученик во текот на едно полугодие добива најмалку две оценки. Доколку ученикот не ја совлада наставната програма по предметот, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го користи и применува литературниот јазик и писмо на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен, да е подготвен за соработка, да има соодветно образование, да ја сака педагошката работа, да е креативен и добар организатор, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовниот процес, да применува современи образовни техники и технологии, да е добар предавач и организатор на наставата.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **алтернативни форми во туризмот** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- угостителство и туризам.

со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Наставата по наставниот предмет *алтернативни форми во туризмот* се реализира во кабинет-училница опремена со материјално технички и дидактички средства, согласно Нормативите за простор и наставни средства.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2014 година

7.2. Состав на работната група:

1. м-р Чедомир Димовски, раководител, советник во Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Дејан Методијески, член, професор на Факултет за туризам и бизнис логистика - Штип
3. Спиро Спасески, член, наставник, СУГ - Скопје „Лазар Танев”
4. Јасмина Методијеска, член, туристичка агенција „Вардар експрес травел” - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.9.2014 година

Одобрил:

Zeqir Zeqiri, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНА ПРОГРАМА

Наставна програма по **алтернативни форми во туризмот** за **III година** угостителско-туристичка струка – образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во средното стручно образование, на предлог на Центарот за стручно образование и обука ја донесе

на ден, _____
Скопје

Министер,

_____
Mr. Abdilqim Ademi